

DOLENJSKI TRAT

VSTUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje — TEKOCI RAČUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 8 (466) LETO X.
Novo mesto, 26. februarja 1959

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje -Slovenski poročevalec- v Ljubljani

VSAKEMU PO NJEGOVEM DELU

RAZPRAVA O TARIFNI POLITIKI NA DNEVNEM REDU OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS V SEVNICI

Na razširjeni seji občinskega komiteja Zveze komunistov v Sevnici, ki je bila v petek 20. februarja, so sprejeli načela, ki naj vodijo vse, ki se ukvarjajo s tarifno politiko v gospodarskih organizacijah.

Osnovna značilnost razprave so bile predvsem v soglasnem mnenju vseh navzočih, da je rešitev vprašanja storilnosti v naši proizvodnji odvisna v celoti od samoupravnih organov. Nova načela nagradevanja po učinku pri čemer je bilo siliti tudi pri rešitvi težav v posameznih podjetjih, dajejo široke možnosti za spodbujanje notranjih rezerv v proizvodnji. Primeri, ko v nekem podjetju presejajo postavljene norme stalno za 150 odstotkov, v drugem je pa proizvodnja enaka, tudi takrat, ko manjka 15 odstotkov vseh zaposlenih kažejo, da norme in druga merila za učinek niso povsod realno postavljena. Zelo značilna je tudi ugotovitev, da je pred organi v podjetjih sedaj težka naloga, ko je treba od znanih načel preiti h konkretnemu delu in postavljanju meril za tarifno politiko v vsakem podjetju. Zadnja uredba o sestavi tarifnih pravilnikov jasno določa postopek, specifičnosti pa so povsod drugačne. Tako na primer v Koptarni se razpravljajo o uvedbi plačevanja po kosu ali bolje rečeno paru. Ta načela nagradevanja so prekusili v novem obratu za pete in je v zadnjih mesecih dal zelo lepe rezultate tako za posameznike kot za cel kolektiv obrata. Verjame se možnosti za podobno rešitev plačevanja tudi v drugih proizvodnih obratih. V Koptarni razmišljajo tudi o plačevanju po učinku za pomožne obrate v podjetju kot so strojnica, mehanizacija delavnice in druge. Pri tem predvidevajo, da bi merilo učinek remontnih in pogonskih služb po skupnem uspehu vseh ostalih obratov. Vsekakor je uspeh glavnih proizvodnih obratov v veliki meri odvisen od pravičnega funkcioniranja pomožnih služb v podjetju, zato lahko s primernimi izračuni kaj kmalu najdemo vzročno zvezo med učinkom enih in drugih.

V Jugotranju, kjer je proizvodnja neprekinjena, je ta problem veliko lažji. Nasprotno pa predstavlja plačevanje po učinku za Mizarstvo produktivno zadruško velike težave, saj dela ta kolektiv skoraj vsak dan nekaj drugega. Tako se lahko zgodi, da bodo sprejeta naročila izvršena prej ko bo mogoče točno normirati prevzeta naročila. V rudniku Krmelj so stvari več ali manj že urejene po starih rudarskih tradicijah.

Osnovna značilnost, ki je prevečala razpravo na seji je bila v načelu, da naj vsak delavec dobi toliko kolikor je naredil. Opisani so bili primeri, ko posamezniki nimajo interesa za večjim učinkom, če so plačani po urni plači. Tudi taki primeri so, da se delavec ali uslužbenec ne zanima za delo v podjetju, ker mu gre mogoče le za delovno dobo, za zaposlitev. Nekateri pa, ki jih lahko imenujemo polproletarce, pa prihajajo na delo že zjutraj utrujeni, posebno v času košnje, žetve in jesenskih kmetijskih opravil. Taki svedoča ne morejo veliko doprinesiti k zvišanju življenjske ravni. Zato je prvi pogoj — zvišanje storilnosti.

Mednarodna razstava varilne tehnike v Ljubljani

Od 7. do 12. julija letos bo v Ljubljani mednarodna razstava varilne tehnike, da pokaže moderno tujo opremo za varjenje kakršne naše tovarne še ne proizvajajo. Med razstavo bodo predvidoma tudi strokovna predavanja, predavanja strokovnih filmov in praktični prikazi raznih naprav, strojev in pripomočkov.

Seja predsedstva ObSS Brežice

Novo izvoljeni občinski sindikalni plenem Brežice je že imel prvo zasedanje ter je na njem izvolil predsedstvo občinskega sindikalnega sveta. V petek, 20. februarja, je bila prva seja novega predsedstva, na kateri so razpravljali o novi tarifni politiki. Sindikat bo od vseh gospodarskih organizacij zahteval upoštevanje plačevanja po normah, enoti proizvoda ali učinku dela. V kolikor bodo novi tarifni pravilniki, ki jih bodo podjetja predlagala v odbritev pomanjkljivi, bo občinski sindikalni svet zahteval revizijo.

Ko bodo podjetja ugotovila gospodarske možnosti za postavljanje načel v tarifnih pravilnikih, ne bo težko govoriti nato še o tarifnih postavkah. Te tudi niso bistvene, če plačujemo po drugih merilih in so tarifne postavke le še osnova. Ta je sicer še vedno velikega pomena za pravilno notranje delitve ali bolje rečeno — za priznanje težine dela na posameznem delovnem mestu. Osebnih dohodki pa postajajo nekaj drugega — zaslužek se meri po dejanskih zaslugah posameznika. Delavec naj nesne domove, toliko, kolikor je naredil za kolektiv s svojim delom. S tem se resnično približujemo osnovnemu načelu socialističnega nagradevanja — vsakemu po njegovem delu.

Ob tem velja omeniti, da ima realnost meril, ki določajo močni učinek na posameznem delovnem mestu ali skupini del in tudi v celih oddelkih in obratih, izredno veliko vlogo. Rušenje realnosti norm, ocenjevanje »na oko« in podobno, lahko ima kaj kmalu usodne posledice za podjetje, za kolektiv in tudi za posameznika.

Miro Gošnik

Prežeti idej KPJ in tovariša Tita

V garniziji Cerklje Vlada veliko zanimanje za vlogo KPJ in SKOJ v zvezi z njuno 40-letnico. Organizirano je tudi tekmovanje med enotami garnizije, da bi se na ta način izpričali svojo doslednost politiki Zveze komunistov Jugoslavije. Mladji pripadniki garnizije, zbrani iz vseh krajev naše države, se zanimajo tudi za preteklost kraja, v katerem služijo svoj rok. Zato so že obiskali Posavski muzej v Brežicah, kjer jih je posebno zanimala vloga in delež Posavja v NOB, kar je mladim vojakom pojasnjeval prof. Skalar.

Večje število starešin — članov KPJ iz NOB — pripoveduje svojim mladim tovarišem vojakom o vlogi KPJ in o svojih vojnih doživljajih. Tako je skupina vojakov zaprosila podpolkovnika Zarka Ivoševiča, da bi jim povedal, kako je postal član KPJ. Rad jim je ustrejel in jim med drugim povedal tole:

»Bilo je leta 1942, malo čez leto dni, kar sem bil stopil v NOB. Ni bilo lahko postati član KPJ. Treba je bilo dokazati na stvarnih primerih vdanost svojemu ljudstvu, čvrstino in druge vrline borec NOB. Bil sem v četrti zeti mladinskega bataljona I udarne brigade. Po težkih bojih po Gorskem kotarju in Liki je moj bataljon šel na dvodnevni odmor v Drežnico, moja četa pa je bila nastanjena v vasi Taločevci, kjer sem bil tudi sprejet za člana KPJ.

Iz moje čete so bili tedaj član KPJ le štirje: komandir, komisar, pomočnik komisarja in mitraljezec »bredec«. Po tem dnevu sem se počutil kar nekako drugače, dobil sem novih moči za nadaljnje napore v borbi za svobodo svojega ljudstva. Se sedaj še dobro spominjam dnevnega reda takratnega sestanka: analiza zadnje borbe s sovražnikom, varčevanje s strelivom, sprejem novih članov v KPJ in razno. Razgovor o varčevanju s strelivom je bil večkrat na vrsti, kajti vsak izstreljek je moral zadeti cilj, ker nismo imeli ne skladišč ne zalog, ampak smo se morali oskrbovati s strelivom od sovražnika. Naš mladinski bataljon je štel okrog 400 borcev: Slovencev, Hrvatov in Srbov, sami mladi ljudje od 16—22 let. Starejše tovariše smo uvrstili v kuhinjsko osebje, da jih tako vsaj malo zaščitimo. Po dveh dneh odmora se je bataljon pripravil za marš proti Brinju. Zapadel je debel sneg in mraz je pritisnil. Spominjam se, da je bilo treba izbrati nekaj prostovoljcev, ki bi pomagali našim tovarišem, ki so jih bili obkolili Italijani. Prijavil se je skoraj vseh bataljon. Izbrali pa so le 40 borcev. Na smučeh smo v globokem snegu po gozdnih stezah lačni in izčrpani odmarširali ponoči okrog 45 kilometrov daleč in pomagali tovarišem prebiti sovražnikovo obroč. V naši brigadi smo imeli udarno skupino kakih 30 borcev, ki so se z veliko naglico premikali iz kraja v kraj. Spominjam se, kako je ta skupina skupaj s slovenskimi partizani nekoč napadla Italijane in belogardiste na področju Slovenije in jih do kraja potolkla.

Težki so bili tisti dnevi: lakota, hudi napori, toda šli smo iz akcije v akcijo. Veliko naših hrabrih tovarišev je padlo, vendar nas to ni omajalo, saj smo bili prežeti z idejami Partije in tovariša Tita. Cutili smo se dolžni, da osvobodimo svoje ljudstvo, kakor danes čuti za svojo dolžnost sleherni pripadnik naše slavne armade in sleherni državljani nove Jugoslavije, da brani in čuva našo lepo domovino, ki je zrasla iz krvi in znoja naših sinov.

Take dogodke naš mlad: pripadnik 4. zeta, ki je poslušal. Zanimajo jih borbeni pot partizanskih enot v tem kraju, zlasti o Kozjanskem partizanskem odredu. Starešine jim radi ustrežejo, da bi tudi najmlajši rod sledil njihovi poti pod vodstvom Partije in tovariša Tita.

Poročnik Ivica Dobljanovič

Lani pod dolejskim kozolcem, letos kje v Srbiji ali Makedoniji na odseku novih del avtomobilske ceste Braitsva in enotnosti. Še nekaj dni, pa bodo na d Paracimom in Nišem ter Negotinom in Demir Kapljo v braških republikah na jugu države zadonele pesmi brigad vseh naših narodov. Velika bitka za zgraditev najmoderneje ceste v državi se nadaljuje; letos bodo zgradili 104 kilometre nove ceste, od teh 84 v Srbiji in 20 v Makedoniji; 20 mostov, 27 nadvozov, 133 propustov, milijon in 400.000 kubikov prekopane zemlje in še kaj — vse to čaka 50.880 brigadirjev in brigadirki, ki bodo letos sodelovali na največji delovni akciji mladine naših narodov. Glavna slovesnost ob začetku del bo 1. aprila, a že prvega marca bo začelo delati na letošnjih odsekih nove ceste 1200 mladincev in mladink. Mladinske delovne brigade bodo letos razvrščene v 22 naselijih v Srbiji in Makedoniji, v katerih so že pripravili vse potrebno za sprejem prvih brigadirjev. Za politično, kulturno in telesnovzgojno delo bo poskrbljeno prav tako kot lani. 27. februarja bo izšla prva številka glasila mladih brigadirjev »MLADOST NA AVTO CESTI«. Glavni štab ima letos sedež v Niški banji pri Nišu.

Dolenjska mladina ima čast, da bo sodelovala pri novi cesti že od 1. marca dalje. V soboto, 28. februarja, bo odšla iz Novega mesta na avto cesto v naselje MOŠA PIJADE v Srbiji VI. novomeška MDB »Katič. Rupena«. Zbirališče in zbor brigade bo za brigadirje izven novomeške občine v petek, 27. februarja, za brigadirje iz novomeške občine pa na dan odhoda brigade. Štab novomeške brigade sestavljajo: komandant Drago Djurašević iz Črnomlja, namestnik Drago Radulović iz Brežice, sekretarka Danica Černič iz Semčica, referent za telesno vzgojo Janez Turk iz Novega mesta, kulturni referent Ivan Kranjc, Novo mesto, ekonom brigade bo pa Jakob Medle iz Novega mesta.

POMENEK V TOVARNI POHIŠTVA

»Kako ste rešili vprašanje plačevanja dela po merjenju učinka, kako je z normami in akordiranjem, kako s proizvodnjo in njeno kakovostjo?« To in še marsikaj smo prejšnji teden spraševali v brežiški tovarni pohištva. Tovariši: tehničar Alojz Globušek, obratovodja druge imene Tone Skofljanec, predsednik delavskega sveta Ljudež Ferencak, predsednik sindikalne podružnice Viktor Četin, vodja sestavljalnice Martin Strnad in normiralec Ljudež Novak so nam povedali marsikaj razveseljivega in tudi novega. Naj pripovedujejo sami, bralci v kolektivih pa bodo lahko primerjali njihove napore in uspehe s svojim delom. Takole so nam dejali:

Poliranje pohištvenih delov brežiški tovarni pohištva, ki večino svojih kvalitetnih izdelkov z lahkoto proda v inozemstvo

Plodno posvetovanje v Trebnjem

Na seji obč. komiteja ZKS, katere so se udeležili tudi sekretarji osnovnih organizacij in predstavniki mladine v trebnjski občini, so razpravljali o problemih in delu kmetijskih zadrug v trebnjski občini, o mobilizaciji mladine v letošnjih delovnih akcijah, o tarifnih pravilnikih, o pravični uporabi dvotretinskih sredstev in vrsti drugih problemov, ki tarajo trebnjsko in mirenško dolino. Prvo tovrstno posvetovanje je prineslo niz lepih zaključkov in odlično nakazalo bodoče delo. Naj bi bilo še več takih posvetovanj. Kv.

Razen surovinskih težav, ki nas spremljajo vse od začetka, je že od prvih dni razvoj zahteval od nas kar najboljšo organizacijo dela. Pomanjkanje orodja, strojev in kvalificiranih delavcev, vse to nas je sililo k razmišljanju, kako proizvodnjo bolje organizirati, da bi več

VREME

ZA CAS OD 27. 2. DO 8. 3.

Okoli 28. 2. močne padavine, ki bodo prešle v sneg, hkrati bo nastopilo zimsko hladno vreme. V nadaljnjem suho in sprva mrzlo, pozneje pa postopno topleje. Okoli 8. marca zopet ohladitev s padavinami in snegom do nižin. V.M.

proizvajali. Zato smo že leta 1947 pričeli uvajati norme. Pa o tem pozneje.

Zdaj dela v našem obratu že 280 ljudi. Letos smo se združili s sorodnim podjetjem »Oprema« Brežice. Vzrokov je bilo več, predvsem pa nas je k temu nagnilo pomanjkanje surovin v naši stroki. Rezan les, vezane plošče, furnir in šper plošče so surovine, ki se zanje vedno borimo. Posebno naša tovarna, ki potrebuje kvaliteten les, saj 96% vse proizvodnje izvažamo. Združitev z »Opremo« nam je pomagala v marsičem, ker ima podjetje svojo žago. Zadovoljna sta oba kolektiva.

NORME

Pričeli smo jih uvajati že leta 1947. Zdaj imamo normirana že vsa dela, razen v skladi-

šču lesa in pri izdelavi vzorčnih proizvodov. Ugotovili smo, da mora delavec na delovnem mestu imeti določeno proizvodno nalogo, ki jo je dolžan izpolnjevati, ker sicer ne dela z zanimanjem. Razen tega je zaradi

(Nadaljevanje na 3. strani)

V KORIST KMETA IN SKUPNOSTI

V soboto 14. februarja je bil v Dol. Toplicah zaključen tridnevni seminar predsednikov zadrugnih svetov, ki se ga je udeležilo 34 tečajnikov. Organizirala ga je Okrajna zadruga zveza Novo mesto, predavanja pa so bila: pregled gospodarstva FLRJ, način

upravljanja in izvajanja gospodarskega programa, pogodbeno proizvodnja, sodelovanje v njej in končna delitev, gospodarski interesi posameznika v družbi, notranje življenje zadruge, pravice zadrugnih svetov, vzgoja in prevzgoja mladine ter odraslih, zdravstveno zavarovanje kmetov, skladi zadrug in njihova uporaba, delitve dohodka in tarifni pravilniki in še druga. Zaključka se je udeležil tudi Franc Pirjkovič, sekretar okrajnega komiteja ZK, ki je imel s predsedniki zadrugnih svetov krajši pogovor, v katerem je poudaril predvsem to, da naša oblast nima namena odvzeti kmetom zemlje; zadrugni organi naj vztrajajo, da se bodo sredstva, ki so jih občine namenile za kmetištvo, tudi v ta namen porabili; pri kooperaciji morajo skrbeti za koristi posameznika in zadruge. Naše zadruge in vse organizacije čaka še veliko dela pri prevzgoji ljudi na vasi. Važno je tudi, da zadruge mobilizirajo v svoje delo mladino. Zaključil je z željo, naj dosežejo veliko uspehov pri svojem bodočem delu. V imenu tečajnikov je eden izmed njih objubil, da bodo dali vse sile za lepše življenje vseh ljudi.

Plan in proračun

Predsednik OLO Novo mesto je sklical za soboto, 28. februarja, 5. skupno sejo obeh zborov, na kateri bodo odborniki po krajšem poročilu razpravljali o predlogu družbenega plana in proračuna okraja Novo mesto za leto 1959.

Poročali smo že, da je bil osnutek plana in proračuna letos temeljito pripravljen. Tako so o njegovih osnovah razpravljali že na predzadnji seji OLO, o tem pa je bilo več plodnih razgovorov in vsklajevanj tudi na občinskih ljudskih odborih in v gospodarskih organizacijah. O planu je razpravljal tudi plenem OK ZKS, zadnja seja okrajnega zbora proizvajalcev pa mu je prav tako posvetila precejšnjo skrb. Vse pripombe in priporočila so pri končni sestavi plana in proračuna skušali upoštevati, čeprav so pri tem občutne težave, zlasti glede obveznosti, ki jih imajo posamezni ObLO iz prejšnjih let. Opravljeno je bilo veliko delo, da bi bil plan kar najbolj stvaren in vsklajen z zahtevami zveznega in republiškega plana za letošnje leto. Nekatera vprašanja so navzlic pripravi ostala odprta ter bodo o njih sklepali na sobotni seji. Več bomo o seji poročali v prihodnji številki našega tednika.

Tako je Partija kovala svobodo naših narodov

KRVAVA TRAGEDIJA POD BOHORJEM

29. november 1943 je fojstni dan naše republike. Na dan leta 1941 so Nemci za radi podže izdaje v Gorjanah pri Podsedri uničili Brežiško četo, ki sta jo 28. oktobra 1941 ustanovila Rudj Janhuba in Dušan Kveder-Tomaž, ki je bil njen komandir. V njej so bili združeni mladi fantje iz Posavja, ki so kakor mnogi tisoči sinov naših narodov verjeli v rojstvo svobodne Jugoslovanske države in v srečnejšo bodočnost naših narodov. Dni, o katerih so sanjali in v nje verjeli, niso dočakali. Zanje so v prvem letu osvobodilne borbe žrtvovali svoja življenja.

Objavljamo spomine na tragične dogodke, ki so se odigrali tistega temnega dne pod mogočnim Bohorjem.

Tončka Majcen

SPOMINI NA BORBO

Od okrožnega odbora Novo mesto je bila nazvoča Meta Košir, od podokrožnega odbora pa tov. Vinko Kos in Slavka Becele. Govoril je Vinko Kos. Volitev se je udeležila vsaka hiša, prišlo je tudi mnogo žena. Žene so izjavljale: »To je pa res pametno, da se končno tudi nas upošteva, doslej se nas ni nikoli, čeprav nosi žena glavno breme.« Na splošno zahtevo volivcev so bile volitve javne. Kandidacijska komisija, ki je bila izvoljena, je pripravila predloge, ki pa niso vsi obveljali, ker so ljudje s pripombami: »Ta je dober gospodar« še svoje predlagali. Izvoljeni so bili: Zagrad: Martin Pirnat, sekretar Franc Krnc, Jože Povše, Jožefa Kocjan, Franc Eržen in Janez Povše kot predsednik. Klenovik: Janez Rodič, predsednik, Tončka Majcen, sekretar, Pepi Kirar, Franc Povše, Franc Lindič.

Velike in Male Poljane: predsednik Jože Gorenc, Tratar, Horvat.

Krsinjvrh: predsednik Jernej Trbovc, sekretar Tončka Rešeta, blagajnik Franc Zeleznik.

Goriška vas: predsednik Franc Tomažič, tajnik Anton Magolici, Martin Novak, Marija Robek, Franc Rupar.

Zalog: Ignac Kolenc, Franc Smrekar, Lojze Gorenjc, Lojze Saje, Franc Ščinkovec.

Volitve so bile tudi po drugih vaseh. Spominjam se, da smo imeli odborniki NOO Klenovik dve seji. Na teh sejah smo razpravljali, da mora biti obdelana vsa zemlja, kar je politično vodstvo zelo poudarjalo, in o medsebojni pomoči pri obdelavi zemlje. Prepovedali smo kmetom prodajati pridelke v sovražne postojanke, pobirali in določali sme davke in zbirali hrano. Na pobudo političnega aktiva sta se NOO Zagrad in Klenovik sporazumela, da se zgradi v vasi Zagrad večja sušilnica za sadje. Sušilnico smo zgradili. Leta 1942 je bila bogata sadna letina. Kmetje so imeli prej navado, da so iz vsega sadja kuhali žganje. Sedaj smo propagirali, da boljše sadje pošuš, iz slabšega pa kuhajo žganje.

Isti dan po volitvah smo imeli v Zagradu sestanek žen v Rženovi hiši. Na sestanku je govorila Slavka Becele. Bila je mlada in je mislila, da zato ne bo imela uspeha pri ženah, zato je hotela, da bi jaz govorila. Na tem sestanku je bil postavljen prvi odbor žen v Zagradu s sekretarko Jožeto Kocjan, članico Mici Žužek; ostali se ne spominjam.

Konec julija 1942 smo prešli sporočilo od okrožnega komiteja Novo mesto, da Italijani pripravljajo ofenzivo. Že prej smo imeli nalogo, da se mora pripraviti čimveč suhe hrane za partizane za primer ofenzive. To je bila že izkušnja iz ofenzive na Notranjskem, ko ni bilo zalog. Na osvobojenem ozemlju so žene mnogo storile za oskrbo naših enot. V Redkovem gozdu pod Goriško vasjo je bilo šolsko taborišče, ki so ga v celoti oskrbovale s peko kruha in pranjem žene iz Goriške vasi, posebno Marija Robek in družina Tomažičeva.

2. avgusta 1942. leta je okrog 300 Italijanov napadlo Gozdaj zjutraj vas Malkovec in Pavlo vas, ki sta bili zelo aktivni. Začel se je za tamkajšnje ljudi strašen dan. Italijani so požgali 42 hiš in gospodarskih poslopj, postrelili šest oseb, dva Papeževa, Cirila Korena, ki sicer ni bil nam sovražen, vendar neaktivni, Pungercarja-Pišmohta, ki je bil slaboumen, Janeza Pungercarja, ki je bil zvest našim borbi, in Hrastarja iz Gornje Stare vasi. Bilo bi še več žrtev, pa so nekateri ušli. V Prijateljevi vili so bili šmanješki aktivisti Karlovšek, Jerman, Vida Jenko in partizan Franc Urigelj, ki je bil na straži. Iz spanja jih je prebudila italijanska govorica. Iz hiše so poskakali skozi okno in ušli. Vida si je ob tem zvinila nogo in sta jo Tone Borštnar mlajši in Franc Janežič odpeljala v Sp. Lakenec od Pepija Blatnika. Ob tej priložnosti je nekdo izgubil ali odvrnel puško, ki jo je Ivanka Borštnar potem prinesla k nam v Klenovik. Pri tem napadu je bil prisoten tudi izdajalec Franc Jerovšek, ki je kazal naše ljudi in katere hiše naj požgo. Italijani so odgnali s seboj sedem moških in jih razen Adolfa Murna, ki je bil mladoleten, 8. avgusta postrelili v Trebnjem. Tako je bilo skupno ustreljenih trinajst oseb. Italijani so hoteli s to akcijo prebivalce kaznovati za njihovo globoko privrženost OF in jih hkrati prestrašiti in odvratiti od nadaljnje sodelovanja. Kljub temu je velika večina ljudi delala še naprej. Od aprila 1942 do 2. avgusta 1942 v te kraje ni stopila okupatorjeva noga.

Pred italijansko ofenzivo 1942. leta so Nemci širili močno propagando: kdor se bo prostovoljno javil Nemcem, se mu ne bo nič zgodilo. Čez mejo so odšli trije tovaršji iz Malkovca, ki so bili prej zelo agilni, ker pa so bili slabega zdravlja, so se bali v partizane; Ciril Logar in Tone Borštnar mlajši sta bila revmatika, Franc Janežič pa je imel trdo nogo. Ko sem to zvedela, sem jih odvrčala od tega, a ni pomagalo. Skrivaj so se ob nemški meji v Marendolu. Vse tri so Nemci po izdajstvu ujeli in izročili Italijanom, ki so jih 15. oktobra 1942 ustrelili v Tržišču. Z njimi je bil ustreljen še neki Simončič iz Boštana.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrbtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Pred italijansko ofenzivo 1942. leta so Nemci širili močno propagando: kdor se bo prostovoljno javil Nemcem, se mu ne bo nič zgodilo. Čez mejo so odšli trije tovaršji iz Malkovca, ki so bili prej zelo agilni, ker pa so bili slabega zdravlja, so se bali v partizane; Ciril Logar in Tone Borštnar mlajši sta bila revmatika, Franc Janežič pa je imel trdo nogo. Ko sem to zvedela, sem jih odvrčala od tega, a ni pomagalo. Skrivaj so se ob nemški meji v Marendolu. Vse tri so Nemci po izdajstvu ujeli in izročili Italijanom, ki so jih 15. oktobra 1942 ustrelili v Tržišču. Z njimi je bil ustreljen še neki Simončič iz Boštana.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Pred italijansko ofenzivo 1942. leta so Nemci širili močno propagando: kdor se bo prostovoljno javil Nemcem, se mu ne bo nič zgodilo. Čez mejo so odšli trije tovaršji iz Malkovca, ki so bili prej zelo agilni, ker pa so bili slabega zdravlja, so se bali v partizane; Ciril Logar in Tone Borštnar mlajši sta bila revmatika, Franc Janežič pa je imel trdo nogo. Ko sem to zvedela, sem jih odvrčala od tega, a ni pomagalo. Skrivaj so se ob nemški meji v Marendolu. Vse tri so Nemci po izdajstvu ujeli in izročili Italijanom, ki so jih 15. oktobra 1942 ustrelili v Tržišču. Z njimi je bil ustreljen še neki Simončič iz Boštana.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo 12. septembra 1942 sva imela z bratom Francem množični sestanek v Zagradu in Klenoviku. Razpravljali smo o bližnji ofenzivi, opozorili ljudi, naj poskrbijo žito in druge vredne stvari pred Italijani. V noči od 8. na 9. septembra nas je prišel po nalogo okrožnega komiteja Novo mesto policist Pepi Blatnik, da se moramo takoj umakniti v ilegalo. Brat je že prej pripravil za primer hajke dva bunkerja, enega pot Otavnikom, enega pa nad Sp. Lakenecem. Prav tako sva imela z bratom še kakšne tri tedne pripravljene nahrtnike. Ker partizanskih enot ni bilo v bližini, smo odšli čez dan v gozd Bojniki. Dopoldne smo zagledali na Krsinjvrhu prvi belogardiste, ki so šli v strelčih čez njivo. Proti večeru smo se umaknili Mica, Jarkovič, neki terenski aktivist iz Dobrave pod Skocjanom, brat Franc, jaz in Jermančič v bunker pod Otavnikom. Mica in Jarkovič sta šla samo toliko z nami, da sta vedela za bunker, nato pa sta odšla proti Skocjanu.

Zadnje dni meseca novembra 1941 je v prvem mraku po cesti iz Podsedre proti Rajhenburgu korakal postaven moški srednjih let. Bil je zamišljen in njegov koraki so izdajali, da se mu ne mudi preveč. V Lokvah je s ceste zavil k Drenovčevi domačiji, kjer ga je pričakoval mladi gospodar Bračun. Komaj da sta se malomarno pozdravila, sta že izgubila v Drenovčev hlev. Po nekaj minutah so prišli za njima trije krepki moški, jima želeli dober večer in začeli pogovor, ki je bil podoben pravemu vojaškemu posvetovanju. Vsi so bili resni in zamišljeni, saj je v njihovih rokah bila usoda osemnajstih mladih borcev Brežiške čete, ki so nekaj dni taborili v Lokvah na Drenovčevem seniku. Mladji fantje iz Posavja so bili zbrani v četi že mesec dni in skoraj vsak večer so izvedli kakšno akcijo proti okupatorju in njegovi oblasti v Posavju. Nekateri njihovih akcij, kakor na primer vdor v okupatorjev zapor v Sevnici, iz katerega so osvobodili jetnike, pomenijo najdrznejše podvige slovenskih par-

tizanov v letu 1941. Ravno tiste dni, ko so rekvirirali in požigali okupatorjeva skladišča in likvidirali njegove ljudi v najbližji okolici Brežic, so Nemci, ker so peseljavali prebivalstvo iz Posavja, okrepili svoje policijske

in vojaške sile. Nemci so tudi dožko vedeli, da je v neposredni bližini Brežic oborožena vojaška enota, toda njenega taborišča niso Spičaku pri Sromljah niso mogli odkriti, dokler niso trije borci Brežiške čete likvidirali nemškega župana na Sromljah. Takrat pa je brežiški krajsfirer Svoboda besnel po Sromljah in grozil, da bodo za vsakega ubitega Nemca postrelili sto slovenskih tavec. Če ne bodo »banditi« prenehali s svojimi akcijami. Stevilna nemška policija je preiskovala Sromlje in stikala za »banditi«. Zadnji trenutke je zaveden sromeljski aktivist prispeval v taborišče čete v Novakovem hramu na Spičaku, pol ure oddaljenem od

S skupščine občinske zveze Svobod in prosvetnih društev v Novem mestu

Potrebe knjižnic in odrov

Po dobrih dveh letih so se zopet sestali delegati Svobod in prosvetnih društev na skupščini, ki je bila v soboto 14. 2. 1959 v prostorih vaješke šole v Novem mestu. Skupščina se je udeležilo lepo število delegatov, saj so bila zastopana skoraj vsa društva (razen društev iz Brusnic in Sentjerneja).

Predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev Jože Zemljan je v okvirnem poročilu orisal predvsem nekaj najbolj perečih problemov, ki jih je reševala občinska Zveza Svobod in prosvetnih društev v pretekli poslovni dobi. To je oprema odrov, izobraževanje odraslih, razni načini ter preskrba potrebnih sredstev za uspešno delo na področju ljudske prosvete. Posebno je poudaril, da je občinski ljudski odbor Novo mesto izdatno podprl delo prosvetnih društev v Novem mestu in Brsljuni. Tudi društva sama so bila delavna. Nekatera so nastopala v različnih naseljih mladinskih delovnih brigad, ki so gradile cesto Zagreb - Ljubljana.

Tudi ljudske in pionirske knjižnice so obravnavali na sejah Zveze Svobod in prosvetnih društev. Zveza Svobod je osnovala potujočo knjižnico v 4 kovččkih s po 120 knjigami, dočim bo pionirske knjižnice ustanovil letos občinski ljudski odbor Novo mesto z društvom prijateljev mladine v Novem mestu. Ob koncu referata se je predsednik zahvalil vsem za sodelovanje.

Tajnik Boris Savnik je v poročilu obravnaval težave in uspehe, ki so jih imela društva. Predvsem je poudaril, kako nujno je večje sodelovanje Zveze z društvi. Orisal je naloge, ki jih ima Zveza do društev na polju ljudskega prosvetnega izobraževanja in vzgojanja.

Blagajnikovo poročilo je podal Ernest Jazbec, ki je sporočil, da je občinska zveza dobila v teh letih le 20.000 dinarjev subvencije od občine Novo mesto za svoje redno poslovanje. Občinski ljudski odbor

Novo mesto je razen tega dal podporo prosvetnim društvom v skupnem znesku 2.420.000 dinarjev, kar je lep prispevek za dvig ljudske prosvete. Sporočil je tudi, da bo odslej prejemal subvencijo od občinskega odbora občinske zveze Svobod in prosvetnih društev in ta bo razdeljevala pomoč posameznim društvom po potrebah.

V razgovoru so se delegati predvsem pogovorili o ljudskih knjižnicah. Te so brez

sredstev za redno nabavljanje novih knjig, pa tudi potujočo knjižnico bo treba obnoviti z novejšimi knjigami. Podpreta bo treba godbo v Straži, ki je šele ustanovljena in še marsikaj potrebuje. Urediti bo treba dvorano v Dolenjskih Toplicah, obnoviti odre, kjer so že izdelani namena in predračuni ter o drugih težavah društev. Delegati so kritizirali programe nekaterih zabavnih ansamblov, ki nastopajo ponekod. Ljudje se

veda napolnijo dvorano ob teh prireditvah, odhajajo pa nezadovoljni.

Po razgovoru so delegati izvolili 17 članski odbor in nadzorni odbor.

Sklenili so tudi, da bodo društva primerno proslavila 40 letnico ustanovitve KP in SKOJ.

Novi odbor bo imel komiteje: za dramatiko, za glasbeno dejavnost, za knjižnico in za pošolsko izobraževanje odraslih. -bil

„Komedija o komediji“

Letošnjo gledališko dejavnost je začelo brežiško prosvetno društvo »Stanko Cernelc z uprizoritvijo Nušičeve veselice »Dr.«. Vsekakor je uspešen začetek vzpodbudil marljivo igralce, da so svoje potrjavno delo nadaljevali. Predzadnje soboto so se nam predstavili s svojo drugo letošnjo premiero; zaigrali so veseligoj Marijana Marinca »Komedija o komediji«. Snov za svoje delo je našel avtor v našem povojnem življenju, za katero so trdili nekateri — kakor nam to pove sam avtor v dialogu pisatelj — dramaturg, da v njem ni humorja, ki bi ga bilo mogoče obdelati v literarni obliki ali celo v oderskem delu. Ni naš namen, da bi razčlenjevali in ocenjevali literarno vrednost dela. Ugotoviti pa moramo, da je delo odersko pisano in nas zato že začetni dialogi pritegnjejo, da z napetostjo sledimo vsem nenadnim, pričakovanim in nepričakovanim zapletom.

Kakor hitro ima neko odsko delo te odlike, potem smemo sedaj upravičeno pričakovati, da se bo igra odvijala gladko in brezhibno. In priznati moramo, da so tokrat igralci svoje vloge oblikovali boljše kot smo bili vajeni do sedaj.

Poudariti moramo, da se je režiser prof. Bogo Javornik v

svoje delo poglobil in da je znal med brežiškimi igralci najti spretno oblikovalce posameznih vlog. Igra je bila v celoti dobro režirana in lahko trdimo, da je izpolnila osnovno zahtevo res kvalitetne odrske kreacije; igralci so namreč na odru vlogo podživljali in ne samo igrali.

Ne bomo ocenjevali igre posameznikov, kajti vsi igralci zaslužijo pohvalo. Razlike med podajanjem glavnih vlog (direktor Meved - Marjan Vizjak in sekretarka Sonja - Angelca Potiskova) in med igro epizodnih vlog sploh ni bilo. (Edina izjema je bila vloga pisatelja.) To nam dokazuje,

da mora dober režiser tudi za epizodne vloge najti dobre igralce, če hoče, da bo pri svojem delu res uspel.

Na koncu naj v imenu gledalcev, ki so napolnili prosvetno dvorano, povemo brežiškimi igralcem, da si takšnih odskih predstav še želimo.

Za nekatere zamudnike pa naj velja: če so igralci klub temu, da je pol ure pred začetkom igre odpovedal električni tok, lahko začeti igrati točno ob napovedanem času, nikakor ni mogoče razumeti nekaterih ljudi, ki z zamujanjem brezobzirno motijo igralce in v dvorani zbrane obiskovalce. SŠ.

Potujoči kino — nujna potreba

Resno težavo predstavlja vprašanje rentabilnosti in obstoja kina podjetij v črnomalski občini. Ugodne razmere so le v Črnomlju, kjer je aparatura dobra, postavljen je široko platno, poslovanje pa aktivno. Z izjubo delata kino podjetja na Vinčici in v Dragatušu; v obeh krajih sta kinopredstojstva iz potrebna temeljite obnove. Predvajanje filmov temelji zdaj izključno le

na komercialni osnovi. Zato bodo skušali v občini rešiti to težko vprašanje s pogodbenim sodelovanjem črnomalskega podjetja z upravama na Vinčici in v Dragatušu.

Treba pa bo na vsak način rešiti tudi vprašanje potujočega kina, ki bi lahko prisel tudi v najbolj oddaljene oz. odročne kraje Bele krajine in tam ljudi učil in razveseljeval. Pb.

Vlado Lamuti: POD GORJANCI

Izbor novosti SK Mirana Jarca v Novem mestu

(Seznam št. 4)
Encyclopaedia Britannica, 1-24. Chicago.
Bol'saja sovjetskaia enciklopedija — Vtoroe izdanie, 1-50 supplementi. Moskva.
Biographical Encyclopedia of the World, New York (1946).
Wurzbach C.: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, 1-60. Wien 1856-1891.
Heinzel: Lexikon historischer Ereignisse und Personen. Wien 1950.
Jahreshefte des oesterr. Archäologischen Institutes in Wien. — Wien 1898-1915, 18 Bde.
Hofstiller, Saria: Antike Inschriften aus Jugoslawien. I. B. Zagreb, 1938.
Fremdwörterbuch. Leipzig (1954).
Ammer K.: Einführung in die Sprachwissenschaft, Malle 1958.
Hengst K.: Praktische Kultur und Jungwuchspflege, Neudam (1954).
Göhre K.: Werkstoff Holz. Berlin 1954.
Gayer: Die Holzarten und ihre Verwendung in der Technik. Leipzig.
Der Forstbetriebsdienst für dem gehobenen Forstdienst, Neuda. 1942.
Chemische Technologie des Holzes, München 1954.
Wicha A.: Maschinen und Geräte für die Bodenbearbeitung. Leipzig 1957.
Kriedener A.: Forstliche Standortsanalyse. Radebeul (1955).
Friedensburg F.: Die Bergwirtschaft der Erde. Stuttgart 1956.
Heeger E. F.: Handbuch des Arznei- und Gewürzpflanzenbaues — Drogenkunde, (Berlin 1956).
Strasburger, Koernicke: Das kleine botanische Praktikum für Anfänger. Stuttgart 1954.
Forster, Wohlfart: Die Schmetterlinge Mitteleuropas. Stuttgart 1954-1955, 2 Bde.
Brun W.: A pictorial History of Costume, New York (1955).
Vipper B. R.: Stanovanje real.

zma v gollandskoj živopisij XVII veka, Moskva 1957.
Nikola Tesla. Lectures Patents. Articles. Beograd 1956.
Kranjec Miško: Obzory v mlze. ... Praha 1958.
Cankar Ivan: Izbrannoe, Moskva 1958.
Uhlir H.: Historjal osusevalnih del na Ljubljanskem barju, 1-2, Ljubljana 1956-1957.

Z nedavno izišlim enajstim zvezkom se je monumentalna izdaja Trdinovega Zbranega dela močno približala koncu. Vse, kar je pisatelj namenil javnosti, bodisi da je izšlo v tisku še za njegovega življenja ali po smrti, in kar je obdelano v njegovih predalih nedodelano, je zdaj pred nami v enajstih zvezkih knjigah, opremljeno s temeljitim komentarjem, osvetljeno po načelih sodobne literarnozgodovinske znanosti. Uredniku prof. J. Logarju ostane poslej samo še skrb za pisateljevo korespondenco in končno monografijo, ki naj krona to bogato, skrbno in domiselno pripravljeno edicijo.

Trdinovo delo obsega doslej blizu 4700 strani, poleg tega pa skoraj 600 strani opomb, kjer je urednik zbral veliko novega gradiva, zanimivega prav tako za slovtvenega zgodovinarja kakor geografa, etnografa in obšega zgodovinarja. Umljivo: Trdinov opus je namreč, kakor smo že drugje zapisali, v nekem smislu res prava enciklopedija o življenju na Dolenjskem.

V novem zvezku je objavljen spis Sprehod v Belo krajino. Delo spada sicer med že objavljene Črtice in povesti iz narodnega življenja, zaradi obsežnosti in ker obravnava svojevrsno, od Črtic drugačno tematico, pa ga je urednik postavil na konec Zbranega dela.

Obišrte bomo o slavlju poročal prihodnjik.

Medtem ko je Trdina, dela

ogotavlja urednik, v Črticah in povestih upodabljal ljudi izstran Gorjancev, je v Sprehodu segel tudi na ono stran — v Belo krajino. Delu je posrečeno izbral naslov, kajti Sprehod ni oris Bele krajine kot take, marveč v pretežni meri pisateljev pogovor z tisti čas značilnimi belokranjskimi krošnjariji, ki so si, potujoč po tujih deželah, nabrali življenjske izkušnje ter jih potem pripovedovali Trdini. Zato zavzema večji del knjige opis nemških pokrajin, njih ljudi, hiš, stanovanj, hrane, gospodarjenja itd. Najbrž pisatelj ni storil tega zategadelj, ker je vedel, da Slovenci radi bero o tujem svetu, marneč, ker ga je vodil poseben namen: skušal je pokazati, kako gleda naš preprosti človek na nemški narod, ki je skozi več stoletij gospodoval nad njim in mu vtisnil tudi precej lastnih navad in pojmovanj. »Odmakniti se od svojih bratov, smo stopili v društvo tujega naroda in se radi in neradi tako privadili na njegove šege, da se nam vidi nemška oprava lepša od hrvaške, kmetovanje nemško, neomejena oblast enega gospodarja pametnejša nego jugoslovanska zadruga in ruska srenja. Pri nas kakor na Bavarskem si kmet ne more misliti prave

bogatije in sreče brez ogromne posesti polja, hoste in travnikov. Ne enega ne drugega čisto nič ne gane velika kričevica, katera se godi mlajšim bratom in sestram, ki se morajo zadovoljiti z nerazmerno malo doto in zapustiti večidel tudi malo domaćijo; ne ta ne oni neko spoznati, da je kmetu preveliko zemljišče nemogoče dobro in z dobičkom obdelovati brez znatnih kapitalov, da bi si kupil nadomestilo dragih najemnikov — mašine.«

Rokopis Sprehoda je nastal 1873 in 1874. Snov je Trdina črpal iz zapiskov, ki si jih je delal na vseh potovanjih. Tudi v tem delu prihajajo do izraza Trdinovi politični nazori in njegova prizadevanja. Tudi tu je hotel predvsem združevati nazorsko in politično razcepjene Slovence, od tod nenavadna strpnost do verskih čustev in družbenopolitičnih nanih, ki so se bistveno razlikovali od njegovih lastnih nazorov (J. Logar).

Vsekakor je Sprehod v Belo krajino tudi še po 85 letih, odkar je bil napisan, navduševajo zanimiv spis. To ni le potopis, ne samo oznaka dežele, njenih ljudi, njihovega čutenja, življenja, moralnih, socialnih in političnih nazorov. Trdina je imel prežev odnos do človeka, bil je prežev slovec, da bi

METLIŠKA RAZGLEDNICA

1001 otrok v brežiški osemletki

Navzlit pomanjkanju proračunskih sredstev za ne gospodarske investicije bo morala brežiška občina letos rešiti vprašanje šolskih prostorov v Brezicah. Število šoloobveznih otrok neprestano narašča, šolski prostori pa postajajo premajhni. Stiska se veča še s srbohrvaško paralelko. Brežiško osemletko obiskuje letos 1001 učenec. Ker pričakujejo v jeseni priliv novih učencev iz nepopolnih šol s podeželja, bodo morali ustvari v treh menjavah. Kako to bo vplivalo na uspeh pouka, si lahko predstavljamo. Ze v letošnjem šolskem letu se stiska v posameznih razredih tudi do 50 učencev. Občina bo torej morala letos reševati le šolsko vprašanje in pustiti vse ostalo ob strani, ker je redno šolanje otrok postalo osnovni problem. Temelji za novo šolsko poslopje stoji še iz časov nemške okupacije. Leta 1953 je takratni OLO Krško nameraval prileti z gradnjo nove šole, vendar so navozili le nekaj grabenega materiala. Zda je pa potreba po novem poslopju že tako pereča, da v zidavo ni mogoče odlašati.

Slovenske bibliofilske izdaje

(Nadaljevanje)

Omenimo naj še Slowackega Oče okuženih, zlasti pa odlične povojne izdaje Slovenski slikarji, Napori in Tavčar: Visočka kronika v opremi Borisa Kobeta, Omeniti je treba knjigo Slovenski lesorez in Pinčgarjevo Makalono v opremi arhitekta Flečnika, ki je sedaj izšla v ponatisu.

Odkar se človek bavi s pisanjem in tiskanjem knjig, so bili tudi bibliofili. Naj izrabim to priložnost in omenim tudi odlične in znane dolenjske bibliofile? Breckerfeld iz Starega

gradu, zbral je med drugim tudi prve izdaje francoskih enciklopedistov, Franc Langer iz Poganc je imel bogato zbirko literature o letu 1848, Dragotin Rudež iz Gracarjevega turna je zbral slovenske tiske, Anton Schoeppi iz Vrhnove je imel skoraj popolno zbirko literature o Kranjski in bogato zbirko zemljevidov slovenskega ozemlja ter razne rokopise o Dolenjski. Nadaljeval je Val vasorjevo delo topografijo Kranjske. Ne bi bilo prav, če bi prezrli orožnika Berleca, nabiralca slovenskih narodnih pesmi, ki je imel zelo bo-

gato slovensko knjižnico, tudi tiskar Janez Krajec je bil bibliofil in je zbral pomembno grafičnko zbirko. Omenimo naj še Ivana Šašlja, Engelsbergerja, dr. Josipa Režeka, dr. Josipa Trošta, Josipa Windscherja, Ivana Škerlja in Božidarja Jakca.

Slovenski ex librisi

Preden bi podal pregled razstave o izboru ex librisov, bi še spopolnili pregled slovenskih bibliofilskih izdaj, ki je izšel v DL v prejšnji številki. Med pripravljanim razstave je Studijska knjižnica prejela iz zbirke odličnega slovenskega bibliofila, Novomeščana Ivana Škerlja, gimnazistega ravnatelja, ki je pred letom umrl, te bibliofilske izdaje:

Gradnik Alojz: Svetle samotje. Ljubljana 1932. Izšlo 60 numeriranih izvodov z avtorjevim podpisom.

Gradnik Alojz: Zlate lestve. Ljubljana 1940. Izšlo 100 oštevilčenih izvodov na boljšem papirju.

Campa Ivan: Sotor v zatšju. Ljubljana 1941. Izšlo 20 numeriranih izvodov vezanih v usnje in 280 numeriranih izvodov vezanih v platno. Obe izdaji sta opremljeni z originalnimi Debenjakovimi bakrorezi.

Ceve Emilijan: Preproste stvar. Ljubljana 1944. Izšlo 300 numeriranih izvodov z avtorjevim podpisom.

Levstik — Perko: Martin Krpan. Ljubljana. Izdaja v 1100 numeriranih izv-dih.

Dr. VLADIMIR BAKARIČ:

MLADINA in šolska reforma

Kakor vidite, je vse to proces. Reforma je proces. Tovarš Tomo je dejal, da je to dolgotrajen proces, jaz pa bi morda dejal, da je to večni proces. Toda to ne pomeni, da sme reforma trajati dolgo. Ne smemo zdat, če pravimo da je to dolgotrajen proces, reči: dolgo bo trajalo, zato se bojimo. Pri procesu moramo sodelovati vsak dan, da moremo dojemati objektivne težnje in jih razvijati zmeraj bolj.

MLADINA JE SILA, KI JE NE SMEMO PODCENJEVATI

Prav gotovo so ljudje, ki ne bodo vztrajali pri tem, ki bodo odpadli, toda tudi to je čisto naravno. Marsikdo se bo spril z nami ob vprašanju, če ni vse to prerolucionarno, drugi se bo spotalnil ob nas šele na drugem koraku. Tega se ne smemo bati preveč. Spomniti se moramo samo, koliko je bilo razpravljanja o družbenem upravljanju v šolah, toda danes se je že uveljavilo in komaj si kdo upa posumiti v to. Samo najbolj trmasti pravniki se morejo vpraševati, ali je to prenašanje državne oblasti na šolske organe ali je kaj drugega.

Zato menim, da bi se morali vi zares zelo zavzeti za razjasnjevanje teh pojmov in pri navezovanju stikov med vami in šolo. Nisem dejal stikov med oblastjo in učitelji, temveč med vami in šolo. Šola je zelo obsežna in menim, da bi tu morali aktivno sodelovati tudi učitelji, kajti kakor vzgajajo učitelji dijake, tako vzgajajo tudi dijaki učitelje. To je edinstven proces, v katerem mora imeti večjo vlogo učitelj. Le-ta je, kakor je dejal Pero Djetelič, zares odgovoren, in tak tudi mora biti. Odgovoren je za vse, kar se dogaja v šoli. Toda ne tako, da bi vodil administracijo, temveč tako, da ve za vse, kar se dogaja, da zna usmerjati in premagovati probleme, ki se pojavljajo.

Mislim, da je mladina sila, ki je v tem procesu ne bi smeli podcenjevati. Sodim, da niti prosvetni delavci ne bi ničesar dosegli, če ne bi bilo take usmerjenosti pri mladini, da pa tudi mladina ne bi dosegla tega, če ji ne bi uspelo dati pobudo in vzgajati učitelje in vplivati nanje, da bi jo bolje razumeli.

Ce zadevo premostimo na praktično plat, na današnji družbeni proces, za katerega ste odgovorni tudi vi, potem mislim, da ni vzroka za to, da bi se tudi vi predajali kakemu omahovanju. Moremo postaviti samo načrt za napredek, hitrejši ali počasnejši napredek, glede na objektivne težave, ki jih ni lahko premagati. Mislim, da ste se tu lotili zadeve pravilno, ker ste napotili ljudi, da se s tem ukvarjajo intenzivneje.

Velja, da sta se Socialistična zveza in Zveza komunistov premalo ukvarjali z delom šolskih odrov. Eden izmed vzrokov za to je, da se nismo nikdar ukvarjali s tem v širšem političnem obsegu. Zda, za kongres je nekaj tega v programu; toda zelo malo; dana je le splošna smer, kar je za program pravilno. Toda pri obdelavi dela šolskih odborov bodo morale sodelovati vse organizacije.

Socialistična zveza tega ne bo mogla nikoli postaviti v ospredje od zgoraj. SZDL lahko uvrsti na dnevni red razpravljanje o zakonu o šolski reformi, o deklaraciji, toda ne more praktično delati. Ta stvar mora priti od spodaj, tega se morajo lotiti osnovne organizacije. Najnaravnaveje bi bilo, da vi še zmeraj postavljate ta vprašanja v ospredje.

Zdi se mi, da ste celo vrsto stvari načeli popolnoma dobro, ne s prevelikim hrupom, temveč s praktičnimi predlogi; tam pa, kjer ni praktičnih predlogov, so pa problemi, ki se že lahko začnejo urejati. Menim, da je to dobro in da bi bilo treba delati to še naprej, ker to prispeva, da hitreje urejamo kak problem, ki sicer obstoji, a ga mi ne vidimo, in ki bi ga kasneje težje uredili; povzročili pa bi tudi celo vrsto nepotrebnih posledic, ki jih ne bi bilo, če bi opazili problem napovedano.

K. BACER

Za turizem - vsi pogoji!

2. februarja je imelo Turistično društvo v Brežicah letni občni zbor, katerega se je udeležil tudi član okrajne turistične zveze...

SPORT IN TELESNA VZGOJA ● SPORT IN TELESNA VZGOJA ● SPORT IN TELESNA VZGOJA

Tekmovanje za vsakogar

Izdelan je predlog za množično tekmovanje za značko vsestranskosti — Norme so zelo nizke, zato bo tekmovanje vsakomur dostopno

Po priporočilu lanskega kongresa za telesno kulturo je skupina strokovnjakov v Zveznem zavodu za telesno kulturo v Beogradu izdelala predlog programa za naše najbolj množično tekmovanje...

Vroče zdravilne vode dovolj!

Toplice zdravišča Čateške Toplice pozimi ne obratujejo, v poletnih mesecih pa so popolnoma zasedene z zavarovalci iz vse Slovenije...

Lanska raziskava terena v neposredni okolici zdravišča je pokazala, da so tam velike količine vroče zdravilne vode. S tem so dani novi pogoji za razširitev zdravišča in toplice...

Ljudska tehnika v novi trebanjski občini

Oven nakazol poleg nalog, ki jih ima LT v tem agrarnem predelu, tudi nekaj podatkov o lanski dejavnosti LT v Mirenski dolini...

Vedno več delavnic

Pretekli teden je bila v Vidmu-Krškem konferenca občinskega odbora LT. Razen delegatov so se na konferenco udeležili tudi zastopniki okrajnega odbora LT...

V okviru združitve vseh družbenih in množičnih organizacij v novi trebanjski občini, je te dni bila tudi občinska konferenca ljudske tehnike v Trebanjem...

Zlet Bratisva in enotnosti v Sisku je bil velika manifestacija dela organizacij TVD Partizanov. Prihodnji zlet Bratisva in enotnosti bo prihodnje leto v Novem mestu...

Za boljše delo krožkov mladih tehnikov

V času polletnih počitnic je svet za šolstvo, prosveto in kulturo pri občini Žužemberk skupno z občinskimi odborom ljudske tehnike organiziral tečaj za tehnično vzgojo...

Nizke norme

Vse norme so zelo nizke, tako da bo tudi tisti, ki se je redko ali pa pred mnogimi leti ukvarjal s telesno vzgojo ali športom...

Diplomo in zlato plaketo je dobilo prizadevano Avtomoto društvo Brežice

Avtomoto društvo v Brežicah, je bilo v preteklem letu zelo delovno. To nam potrjuje priznanja in poročila na občnem zboru, v soboto, 8. februarja...

ZENA IN DOM ★ SODOBNO GOSPODINJSTVO ★ ZENA IN DOM ★ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Najprej je šola

Na roditeljskih sestankih v mestih in vaseh skoraj redno opozarjajo učitelji in profesorji, da posamezni otroci prihajajo v šolo utrujeni in slabo spočiti...

Nasveti

Ce potrebujete samo nekaj kapljice limoninega soka, ni treba limone prerezati! Zabodite v limono vilice, iztisnite rovine kapljice, limono pa pustite celo! Tako lahko delate tudi s podobnimi sadeži.

Vsaki bo koristila

Pravkar je izšla prva letošnja številka »Sodobnega gospodinjstva«, s katero začenja revija leto leto svojega izhajanja. Z zanimivimi in poučnimi članki z vsebno področja gospodinjstva in s svojih bogato opremo si je utrla pot med bralce na vasi in v mestu.

Veslalom na Miklerjih

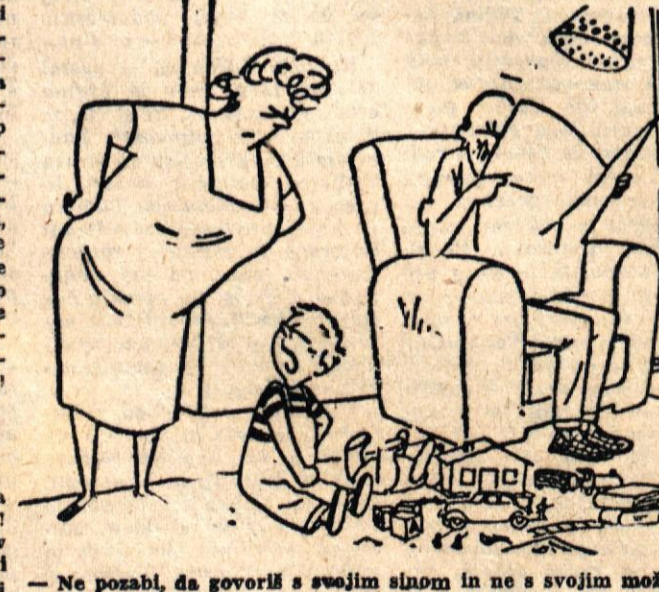
Za občinski praznik Cromolija je DPD Svoboda — Kanizarica organizirala tekme v veslalomu na Miklerjih pri Cromoliju, ki so izredno uspele. Organizacija prireditev je bila zelo dobra in proga strokovno izpeljana.

MIRNA: podvojiti članstvo!

Na občnem zboru precej številnega in dokaj razgibanega društva TVD Partizan na Mirni, so si člani zastavili precej nalogo: podvojiti bodo število telovadskih članov in mirensko mladino navdušili za udeleževanje v društvu.

Višja kvalifikacija za šoferje

V Brežicah so bil 27. januarja izpiti za visoko kvalificirane vozače motornih vozil. V tem predelu našega okraja so bili takšni izpiti prvič po osvoboditvi. Od šestnajstih kandidatov jih je preizkušnja uspešno širitev štirice. Med ostalimi strokovnimi in splošnimi predmeti so se učili tudi prava in blagozanstva. Tečajnikom so njihova podjetja omogočila študij tako, da so jim dala enomesečni brezplačni dopust in prispevale del starih strokovnjakov tečaja.

Ne pozabl, da govoriš s svojim sinom in ne s svojim možem!

Novice iz Sevnice

Notranjost kolodvorske stavbarje v Sevnici spet nekoliko izboljšuje...

splošno izobrazbo sploh želeli imeti popolno osmetlko.

Tarifne komisije skoro v vseh sevnjskih podjetjih se delajo na novih tarifnih pravilnikih.

Na ObLo so razpravljali tudi o izobraževanju delavcev, ki se pripravljajo za polaganje strokovnih izpitov.

—ok

ZLATA POROKA

V soboto, 14. februarja je bila na občinskem ljudskem odboru v Novem mestu lepa slovesnost: zakonca Ana in Franc Jerman...

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

TEDENSKI KOLEDAR: Cetrtek, 26. februarja — Andrej, Petek, 27. februarja — Gobjelj...

KINO

BRZICE: od 26. do 28. februarja ameriški barvni film »DEŽELA FARAOŃOV«.

ZAHVALE

ZRUŽENJE SOFERJEV IN AVTOMEHANIČKOV Podružnica v Novem mestu: Čestitka

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO: V času od 16. do 21. februarja je bilo rojenih 16 dečkov in 23 deklic.

KRONIKA NESREČ

Na Jožeta Mušiča, nočnega čuvarja iz Stranske vasi, se je prevrnil voz drv in mu poškodoval desno lopatico.

Črnomelj je praznoval

V okviru proslav v počastitev občinskega preznika Črnomaljske občine, v katerih se je odrazila 15. obletnica I. zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta...

potek pa je potrdil napredek črnomaljske kulturno-prosvetne dejavnosti.

»Odborniki občinskega ljudskega odbora Črnomelj in prebivalci črnomaljske občine, zbrani na slavnostnem zborovanju...

MALOGLASI

ENOSTANOVANJSKO HIŠO z vrtom prodam. Celar, Miro, Irča vas z pri Novem mestu.

OBVESTILA

OBVESTILO STARSEM: Otroški dispanzer Zdravstvenega doma Novo mesto...

Jubilej Zupancičeve mame

Na Viševcu pri Bircni vasi je 18. februarja praznovala svojo 75-letnico znana Zupancičeva mama — Jožefa Zupancič.

93 let življenja

Med svojimi otroci, vnuki in pravnuki je praznovala 12. februarja svoj 93. rojstni dan Marija Simčeva iz Okca v Beli krajini.

Mladina v Dol. Toplicah v svoji sobi

Mladina v Dol. Toplicah se je veselo razvijala. Prosvetno je veselo razvijala. Prosvetno je veselo razvijala.

Jakšetovi Neži v spomin

29. januarja je v Petrovi vasi nenadoma umrla daleč naokrog znana in povsod priljubljena partizanska mama — Neža Jakše z Zajčjege vrha.

Sindikalni seminar

Občinski sindikalni svet v Brežicah pripravila trodnevni strmen seminar, ki se ga bodo udeležili vsi predsedniki in tajniki sindikalnih podružnic.

Senovške vesti

Ideološka komisija pri občinskem komiteju ZK je organizirala predavanje o nastanku, delu in razvoju KPJ.

Vnelo se je žveplo

16. februarja se je v zgodnjih jutranjih urah vnelo žveplo v vagonu tovornega vlaka, ki je vozil na progi Zidani most—Zagreb.

Umril je znani dolenski vinogradnik

V Dolenjskih Toplicah je umrl, zadet od kapi, daleč na okoli znan dolenski vinogradnik Jožef Pršina, star 82 let.

Brežiška kanalizacija

Poročali smo že, da morajo v Brežicah urediti kanalizacijo, ker grozi izplakovalna voda zaliti vodovodno črpališče.

O gasilcih v Stranski vasi

Kar ponosni smo lahko na takto društvo, kakršno je v Stranski vasi. Čeprav šteje le 45 članov, je doseglo zelo lepe uspehe.

Oglas

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU SIGUREN USPEH!

Senovske vesti

15. februarja je bil na Senovnem občini zbor borcev, na katerem so pregledali svoje dosedanje delo in ugotovili, da so vse važne probleme uspešno rešili.

NAŠA UMETNA JEZERA

Razen mnogih velikih in še številnejših manjših jezer, ki so nastala po naravnih poti v dolgih geoloških razdobjih, smo v povojnih letih dobili v Jugoslaviji tudi precej umetnih jezer. Ta jezera, ki jih je ustvaril človek v tako kratkem roku, ko je z betonskimi ali drugimi jezovi zajel tokove z vodami bogatih rek, so čisto večja in včasih tudi lepša od znanih naravnih jezer.

V dolini Neretve, blizu Jablanice, je sedaj **Jablanjsko jezero**, eno od največjih v Jugoslaviji. Skupna dolžina tega umetnega jezera je 35 km,

povprečna širina 500 m (v Krvavem Polju je široko 2 in pol km). Pri jezcu je globoko 70 m. To jezero je potopilo 22 km ceste in železnice Sarajevo-Mostar. Za vedno je zgrajeno Konjičko Polje s svojimi 11 vasi. Preseljenih je bilo okrog 4 tisoč prebivalcev.

Mavrovsko jezero je nastalo z zgraditvijo hidrocentrale na velikem Mavrovskem polju v Makedoniji. Dolgo je 15 km, globoko 40 m. Po površini je dvakrat večje od Bobinjskega jezera in desetkrat od Blejskega.

Vlasiško jezero v Vzhodni Srbiji, na nekdanjem Vlasin-

skem močvirju, pokriva 12 kvadratnih km. Dolgo je 12 kilometrov, široko malo manj, globoko 16 m.

Drina, z energijo vode najbogatejša jugoslovanska reka, bo v prihodnosti gnala 30 hidrocentral. Spremenila se bo v niz stopničasto razvrščenih jezer, ki bodo povezana z daljšim ali krajšim rečnim tokom. Prvo jezero na Drini — **Zvorničko**, je nastalo z zgraditvijo jezcu pri Malem Zvorniku. Dolgo je 27 km in pokriva 800 ha površine. Nova jezera na Drini bodo mnogo večja: projektirano jezero **Velike Dobrvice** bo dolgo 162 km, **Male Dobrvice** 77, **Peručac** 59 km.

Vsakdanja podoba iz Alžirije: pripadniki francoskih padalskih čet preiskujejo alžirsko vas. Ni treba poudarjati, da nimajo kar nič prijateljskih namenov in revež je tisti Alžirec, ki jim pade v roke. Teror v Alžiriji se nadaljuje, borba za osvoboditev postaja čedalje hujša.

SPOMINI STAREGA AMERIKANCA

Piše John Lokar st.

Pozneje je mati dala mene služiti za pastirja. Dobil sem nekaj obleke in par goldinarjev za celo leto ter za jesti. Tako so izkoriščali nas bajtarje. Za mene je bilo to mučeniško trpljenje cela tri leta. Mučil in garal sem težka dela, tako rekoč zastoj. Bil sem v vasi Grm, pri Simanu. Bil so dve sestri in brat, ki je vedno kričal name za vsako najmanjšo stvar. V početnem času me je vedno zbudil že ob treh zjutraj ali pa še prej. Vstati sem moral in iti na delo, kositi, mlatiti ali orati njivo. Nisem bil še dovolj močan za opravljati vse to delo. Moral sem poganjati vole in voditi kolo ter dobro paziti, da je šlo vedno po ravni jamci, da se ni brazda spodvila. Večkrat nisem mogel to odrinti in je gospodar kričal in vpil name: prekleta koza, ako ne boš odrinil, te bom z votko udaril. To je bila tista mala lopatica, s katero se je plug očistil. Enkrat mi je tako nerodno spodrsnilo, da sem padel pod klino in malo je manjkalo, da mi ni odrezala glavo.

Pri tem gospodarju sem torej delal tri leta kot suženj za malo hrane. Potem nisem več mogel ostati tam. Sestra Micka je bila za gospodinjjo, pa je bila zelo dobra zame. Dostikrat mi je dala kako malenkost za priboljšek in niti enkrat mi ni rekla slabe besede. Vedno me je klicala Janezek.

Tistikrat sem imel majhno fajfco, da sem včasih malo pokadil. Ker nisem imel denarja, sem natlačil vanjo polovico suhega listja in polovico tobaka, samo da sem imel nekaj za kratek čas ko sem pasel krave. Nekoč me je gospodar France zasačil in me kruto nahnulil: Ti, prekleti smrkovec, ti bom tisto fajfco stolkel, da ne boš več kadil. Imel je prav, bil sem v resnici še premlad za kajenje. Ali sestra Micka je bila vsa drugačna napram meni. Hodila je običajno za velike praznike k zgodnji maši in mi vedno prinesla domov dve cigari. Rekla je: Na, Janezek, boš kadil, ko boš šel k maši, da se boš malo postavil. Enkrat sem kadil malo preveč močne cigare. Slabo so mi storile, bruhal sem iz sebe in jesti nisem mogel. Micka me je spraševala, zakaj nočem jesti, jaz pa ji nisem imel poguma povedati, da so me cigare oslabile. Izgovarjal sem se, da sem se zjutraj preveč najedel. Tistikrat bi bila Micka boljši storila, da ne bi mi prinesla tistih cigar.

Da, Micka je bila zame prav dobra. Bila je zelo pobožna žena in me je večkrat nagovarjala, naj bi šel učiti se za duhovna. Rekla je, da bo ona plačala za vse. Jaz sem ji rekel, da bi se šel rad učiti kaj drugega kot za duhovna, a ona ni hotela plačati za moje šolanje, razen ko bi šel učiti se duhovniškega stanu. Tudi se ostalo, da nisem šel v šolo, ampak sem še par let krave pasel. Sprevidel sem pozneje, da sem napravil zelo veliko napako. Ko bi prav prestudiral bi šel v šolo vsaj za nekaj let, potem pa opustil študiranje za duhovna, a glavno imel bi nekaj šole, kar bi mi veliko koristilo. Imel sem lepo priliko, a sem jo zamudil.

Micka je imela veliko doto. Sedaj gotovo počiva tam, kakor moja mati in tri sestre. Bila je dosti starejša od mene.

Nekoč sem v gozdu našel majhno gnezdece mladih veveric. Splezal sem na drevo in pokukal v njih gnezdo. Vesel in razposajen, sem stresel veverice na tla, ko se name spravi stara veverica in prične puhati. Bal sem se, da me ne bi ugriznila, pa sem jo hitro ubraj z drevesa. Ko sem prišel do zadnje veje, sem jo zagrabil in se spustil na zemljo. Padel sem in se tako močno udaril, da nekaj minut nisem mogel do sapa. Bil sem dva dni tako slab, da sem mislil, da bo po meni.

Ko sem bil v drugi službi, mi je bilo malo bolj. Ta gospodar je imel dva grunta in štiri sinove, ki so bili vsi zelo pobožni. Mladjšega sina so dali učiti za duhovna. Sel je v šolo v Ljubljano. Nekaj let je bilo to dobro, tant se je dobro zadržal, bil je vesele narave. Za velikonočne praznike je prišel fant domov na počitnice za nekaj dni. Sel je v družbi drugih fantov v gostilno, kjer se je napil, in ker je bil korajžen, je zapel tudi tisto:

Sem rajtov študirat,
sem rajtov bit' far,
mi je dekle ubramila,
moj fantič, nikar!

Mati je seveda to zvedela, in naravno, bila je zelo razočarana. Vam vsem je znano, kako veliko veselje je bilo za mater, če je njen sin postal duhovno. Fant je nato šel za nekaj mesecev v šolo, potem pa se je vrnil in se prostovoljno prijavil k vojakom. Dosegel je, da je postal kaprol.

Ko sem se nahajal v tej službi je bilo tako, da ko so imeli tri mladiče, sem bil jaz dodeljen za četrtega. Celi teden sem moral mlatiti, medtem je kdo drugi krave pasel. Ko je prišla nedelja, so vsi ostali počivali, jaz sem pa moral krave pasti, prihodnji dan pa zopet mlatiti. Tako so nas izkoriščali veliki kmetje pod cesarjem Francem Jožefom v stari Avstriji. Za bajtarje in delavce je bilo veliko trpljenje. Danes se ti veliki kmetje pritožujejo, ker ne morejo več izkoriščati bajtarske sinove in hčere. Zopet si želijo stare čase, ki pa ne bodo prišli, ker se delavske množice zavedajo svojih pravic.

Torej nazaj v moja otroška leta. V šolo sem hodil v Podgabu. Bila je štiri-razredna šola in so nas učili: Bog ohrani, Bog obvaruj nam cesarja Avstrije. Na steni je visela velika slika Franc Jožefa. Naš učitelj je bil Kremžar. Bil je strog in otroci smo se ga bali. Večkrat nas je opozoril na Franc Jožefa in nam pravil kaj o njem. Učitelj Kremžar ni bil dolgo med nami. Prestavljen je bil v St. Vid, mi smo pa dobili novega, kateremu je bilo ime Črnlogar.

ZADNI TRENTKI NEKE CERKVE

5.000 ton kamena je zgrmelo na kup, ko so prižgali dinamit pod stolpom evanđeljske cerkve v Essnu (Zah. Nemčija). Cerkve je bila zaradi bombardiranja v zadnji svetovni vojni precej poškodovana, zaradi česar so jo namenili odstraniti, tam pa bodo zgradili stanovanjske hiše. Spreten fotograf je ujel zadnji posnetek nekdanjega mogočnega stolpa.

Junaki pa taki...

V zgodnji pomladi leta 1943 so italijanski fašisti večkrat šli v patrole, posebno v vasi ob cestah. Tudi fašisti, ki so imeli svojo postojanko v pobreškem gradu pri Adlešičih, so šli patrolirati v vas Bedenjo, ki stoji ob cesti Adlešiči—Crnomelj. Slišali so, da so bili v vasi partizani. Preden so se ernaširani junaki upali v vas, so vprašali Matijo Crniča, ki je imel hišo ob cesti, če je v Bedenju kaj partizanov. Crnič je odgovoril, kot po navadi, da jih ni videl. Fašisti so bili besni spričo takega odgovora, zmerjali so Crniča in mu zagrozili tudi s streljanjem.

Sli so v vas. Tu so dobili Rudolfa Hotujca in tudi njega vprašali, če so partizani. Hotuje je odgovoril, da ne ve,

videl jih ni nikjer. Zato so ga pretepli. Gredeč po vasi, so ustavili še Crniča Mikota z vprašanjem, kje so partizani in če jih je videl. Crnič se je kot starejši človek bal fašistov, zlasti še, ker je imel sina v partizanih. Odgovoril jim je: »Ja

seveda, partizane sem videl, bilo jih je kot listja in trave, ravno prejje so odšli v lesino (gozd za njegovo hišo).« Fašisti so mu verjeli in rekli: »Voi buono papa, adio!« in jo hitro pobrisali...

Kap. Vinko Crnič

UMETNI SATELITI

»Tam krožilo Sonca in merilo čas...« je zapel v svoji pesmi Oton Zupančič, zasleden v vesoljski prostor. Danes bi nemara dodal: ... in umetni sateliti. Prvi umetni satelit smo poslali z Zemlje 4. oktobra 1957. To je bil sovjetski »Sputnik I«, ki je krožil okrog zemlje 92 dni z brzino 28.000 km na uro.

»Sputnik II.«, izstreljen 3. novembra 1957, je v vesolje že ponese prvo živo bitje — Lajko. Zemljo je obkrožil 162 dni in preletel na uro 29.300 km. Ameriški »Atlas«, izstreljen 18. decembra 1958, je najtežji satelit, ki obkroža zemljo. Tehta 3961 kg, leti pa z brzino 27.000 km na uro. Njegovo pravo nasprotje je »Vanguard I« (ZDA), saj tehta komaj 1 kg 47 dkg. Izstrelili so ga 17. marca lani in še obletava Zemljo. Dostaj največjo brzino od vseh raket in umetnih satelitov je dosegla sovjetska raketa, izstreljena letos 1. januarja proti Mesecu. Leti z brzino 11,2 km na sekundo, kar je 40.320 km na uro!

885 ton papirja

Največji tednik na svetu po številu izvodov je »Radio times« (Anglija). Njegova povprečna tedenska naklada je 8 milijonov 300 tisoč izvodov. Za eno številko tega lista je potrebnih 885 ton papirja, 10 ton tiskarske barve in okrog 500 km žice za vezavo. Polna stran oglasa v tem tedniku stane v našem denarju okrog 8 milijonov dinarjev.

Po zadnji modi...

— Fridi, Milojka, bova gledala televizijo!...
— Ne morem, Tihoslavi! Grem k Miloslavu na hula-hup!
(Iz JEZA)

NEKAJ OKROGLIH

MESTO IN VAS

»Sedaj, ko imajo otroci zimске počitnice, jih pošlji k meni na deželo. Bodo vsaj lahko videli kravo, ovce in televizijski aparat!«

RES JE...

»Vse zlo na svetu izvira od žene,« pravi mož ženi.
»Imaš prav,« mu potrdi žena, »tudi možki izvrajo od nas.«

LETOŠNJA ZIMA

»Ja, otroci: nikar talco ne razmetujte sneg! Saj vidite, kako ga je malo!«

RESNIČNO SORODSTVO

V gostilni na mizi stoji steklenica vode. Pa pravi voda vnu: »O pozdravljen, ljubi sorodnik!...«

BLAGAJNIŠKA

Blagajnik leži na smrtni postelji. Pokliče ženo in ji reče: »Pojdi hitro po finančno inspekcijo. Rad bi se spovedal!«

TUDI RES

»Kaj meniš, kako to, da imajo lepa dekleta veliko več uspeha pri moških kakor pametna?«

»Zato, ker je le malo moških slepih, neumnih je pa dovolj!«

MODERNO POHIŠTVO

Stric je obiskal nečaka in njegovo ženo. Z zanimanjem si je ogledoval njuno precej supermoderno pohištvo. »No stric, kako vam ugaja?« ga je

radovedno in ponosno vprašala mlada gospodinja.

»No ja: razumem važno! Vsak začetek je težak. Saj bosta vse te zaboje lahko pobarvala, ko se malo krepkeje postavita na noge.«

ČE JE NATAKAR ZAPOSLEN

»To je pa res prehudo: ob treh ponoči te je moral natakark prinesiti domov! Zakaj se pa nisi vrnil ob desetih, kakor si obljubil?«

»Kako neki! Natakark prej ni mogel zapustiti lokala.«

Baron Bontoux se je po teh besedah zopet mirno nasmilil v stol; drugi pa so pozabili nekdanjega nesrečnega gospodarja otoškega in so govorili o konjih, o ženskah, uganjali šale, se satirično zbadali, ali končno vendar bili veseli.

Samo baron je molčal, risal s peto črte po pesku, si svalkal cigareto ter kadil skozi nosnice in usta. Ko pa se je moč z razbeženimi svojimi možgani, priložni s svojim obrazom obrnil po vrtni stezi, ki je vodila od mosta sem, se je postavil nehoče na tanke svoje noge ter izpustil izmed zob robato kletvico. Vsa družba se je ozrla po stezi. Ondi je počasi, kakor v sanjah, stopala baronesa Zora iz Struge. Dolge lasje je imela čez tilnik spuščene in samo z modrim trakom prevezane. Na bledem obrazu pa ji je igral zopet tisti dobrovoljni smeh. Z mrtvim svojim pogledom je premerila pivsko družbo ter počasi pristopila k mizi.

»Baronesa!« je vzkliknil pijan Bontoux. »Srečen bom, če se še spominjate mojega obraza! Tu pa vam predstavim izvrstno družbo! Grof Egon..., viteza Trda, oče in sin! In jaz sem baron Bontoux, Julij baron Bontoux!«

Gospodje so bili že tako pijani, da niso čutili neprijetnega svojega položaja. Gospodična je opazovala nekaj časa baronov obraz in potem vprašala: »In kje je

Serafina? Kje Lucija? K njima sem prišla in zdoma sem ušla. Bogve, če se bo srdil brat Konstantin?«

Takoj se je zamislila ter zrla predse, kakor bi jo močno skrbelo, če bi se srdil brat Konstantin. A hipoma je zopet pozabila vse. Pristopila je h grofu. Tik njega na

mizi je ležala podoba grofa Milana, katero je bil baron pozabil spraviti. Razširile so se ji oči. Nepremakljivo je stala nekaj časa, kakor Nioba v kamen izpremenjena. Kri ji je zalila obraz. Smehljaj okrog ustnic je izginil. S tresočo roko je segla po podobi. Blizje jo je prinesla očem — a potem se ji je kakor zarja razširilo čez obraz, in morda so se ji tedaj razklenile teme, v katere je bila zavita njena glava.

»Milan!« je izdihnila vroče.

»Da, to je grof Milan, baronesa!« je odgovoril Egon, tik nje sedeč.

»In kdaj pride?« je vprašala hlastno.

»Kdaj! Menim, da nikdar, baronesa!« je odgovoril oni brezsrčno.

»Nikdar! Nikdar! Oj, tega vi ne veste! Brat Konstantin pravi, da pride gotovo!«

»Vaš brat Konstantin je bojazljivec, in če to pravi, tudi laže!«

Grof Egon se je v vojaški svoji naravi očitno kratkočasil z ubogo stvarjo, koprnečo pred njim.

»In kako, da ne pride?« je vprašala ter s strahom in grozo uprla svoj pogled v grofa.

»Ker je mrtev! Ha-ha!«

»Mrtev! In v zemljo zakopan!«

Oslabele so ji noge, tako da se je zgrudila na kolena. Ali takoj je z divjim grohotom planila kvišku ter glasno govoreč odhitela po stezi.

»No, to bo danes baronu Konstantinu napravila litanije!«

Ali z vinom ga je preplul. Vsem pa se je nekako dolgočasno zdelo, in vino jim ni več teknilo. Vstali so ter se razšli.

Dva dni pozneje se je izprehajala grajska gospoda po vrtu pozno v noč. Slavci so peli po grmovju in skržati so se oglašali iz vinogradov od vseh strani. Kontesa Serafina in grof Egon, zopet sprijaznjena, sta hodila po samotnih stezah, in pravil ji je vse dovptje, katere je le kdaj čul. Končno sta stopila na teraso, na severni strani otoka, od koder se je krasno videlo po vodi. Luna je bila ravnokar priveslala izza hribovja in zvezda pri zvezdi se je utrinjala na tistem oboku.

Z radostjo sta zrla po vodi, ki se je kakor kača izgubljala v temi.

Tedaj pa je kontesa Serafina lehnó vzkliknila in s strahom segla po roki svojega spremljevalca. Grofu Egonu je hotela zastati kri po žilah.

Ravno pod teraso je rastle vrbovo grmovje v vodi. K njemu so bili valovi pripeljali mrtvo žensko truplo. Bela obleka se je tesno prijemala njenih udov, lasje so plavalii kakor zagrinjalo okrog nje. Roke je tiščala skrčeno tež prsi. Kadar pa so valovi plusknili, tedaj se je vselej prikazala beli obrazek iz vode. Bila je baronesa Zora!

